

IN MEMORIAM
akademiku Daliboru Brozoviću
(1927. – 2009.)

Nakon duge i teške bolesti u Zagrebu je 19. lipnja 2009. preminuo Dalibor Brozović, hrvatski lingvist, kritičar, političar, numizmatičar, rođen 28. srpnja 1927. u Sarajevu. Ovaj svijet napustio je jedan od hrvatskih velikana 20. stoljeća, jezikoslovac najvišega ranga, jedan od stvaratelja hrvatske države, veliki radnik i intelektualac prvoga reda. To je gubitak za njegove najbliže i za čitav hrvatski narod, to je gubitak za one koji znaju tko je Dalibor Brozović bio i što je značio. Doznao sam za njegovu smrt u Zagrebu na dan njegova odlaska. Dok sam

prolazio Zrinjvcem, to mi je priopćio davni zadržki student do kojega je već došla teška vijest. Odjednom se sav svijet promijenio, odjednom više nije bio kao prije. Dobro sam znao kako je sa zdravljem, očekivao sam da će smrt brzo doći, pobrinuo sam se da što prije do njega stigne zbornik *Zadarski filološki dani II.* u kojemu je i trinaest radova o njemu i o njegovu znanstvenome radu. Muka trenutka bila je strašna. Trebalo je brzo djelovati i učiniti što je bilo najpotrebnije. Popodne sam predavao na posljediplomskome studiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, kratko komemorirao njegovu smrt studentima. Dobro su razumjeli moju bol. Blisko smo surađivali od 1978. kada sam u Zadru upravo u njega postao asistentom. Rijedak i posve izniman čovjek, bio je vrlo osebujan, mladim naraštajima hrvatskih jezikoslovaca vrlo važan, dragocjen hrvatskoj lingvistici u cjelini. Ne bih ovdje navodio njegov životopis i nabrajao glavna djela jer sam to već učinio na drugim mjestima. Navest ću za

čitatelje *Huma* riječi što sam ih izgovorio na Mirogoju opraštajući se 23. lipnja od njega:

Poštovani profesore, dragi Dalibore,

Obraćam Ti se u ime pročelnika Odjela za kroatistiku i slavistiku Sveučilišta u Zadru, u ime radnika i studenata toga Odjela, u ime svih što su imali sreću biti Tvojim studentima na Zadarskome fakultetu, posebice pak u ime nas koji smo, vođeni i Tvojim primjerom, krenuli pravcem znanosti i sveučilišnoga rada.

Ova teška prigoda nije prava prilika da bismo cjelovito rekli zašto Ti dugujemo vječnu zahvalnost. Došao si 1956. u Zadar, slavni grad naše prošlosti, grad koji je bio ruševina, i vrlo brzo s drugima učinio si veoma mnogo. Ubrzo je Zadar postao uglednim žarištem humanističkih studija, a Ti si svojim radom pokazivao kako su mogući visoki kriteriji i u znanstvenome i u nastavnome radu. Odmah u početcima zadarskoga djelovanja Tvoja je komunikacija sa znanstvenim svijetom bila razgrana; pokazao si kojim putem treba ići surađujući u uglednim časopisima u Sofiji, Wiesbadenu, Budysinu, Krakovu, Varšavi, Vroclavu, u Beču, u Pragu, u Parizu itd. u dolazećim vremenima. Nosio si velik teret odgovornosti, osmišljavao jezični studij zadarskih studenata, postizao u teškim i siromašnim uvjetima puno.

Ovom teškom prilikom napominjem da si se zanimao za mnoštvo jezika diljem svijeta, ali da si posebice studij hrvatskoga jezika utemeljio na nov način. Otud je bilo moguće točno definirati hrvatsku genetsko-lingvističku situaciju, posebice pak rasvijetliti standardnojezično pitanje. Točno si vidio ono što su neki prethodnici slutili, kako je bilo važno predmigracijsko zapadnoštokavsko narječje, blisko povezano s kajkavskim i čakavskim, kako se pomalo oblikovao hrvatski standardni jezik, kako je u drugoj polovini 18. stoljeća došlo do pojačane njegove standardizacije. Uvidio si postojanje posebnoga štokavskog dijalekta, ijekavskošćakavskoga u srednjoj i u istočnoj Bosni. Uključivao si se u zamašne projekte, poput rada na *Općeslavenskome* i *Europskome lingvističkom atlasu*. Dubinski Te je zanimao status hrvatskoga standardnog jezika pa

je Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika proizašla i ispod Tvoga pera. Bio si fonologom, najboljim poznavateljem hrvatske fonologije. Bio si proučavateljem sve povijesti hrvatskoga književnog jezika, sintaktičarem najvišega ranga. Proučavao si baltičke jezike, afričke, novoindijske, volio si hrvatsku dijalektalnu književnost, poznavao djelo svojih prethodnika i uzorno ih obrađivao. U trenutcima predaha bio si duhovit i uman, erudit prvoga reda. Kolegama si pristupao dobrohotno i često imao za njih puno razumijevanja.

Sjećat ćemo Te se trajno. Uvijek ćemo biti svjesni Tvoga nepokolebljiva hrvatskog osjećaja. Mi, Tvoji učenici, vidimo kako i mladi naraštaji poštuju Tvoje djelo, dive mu se. Prošlo je pedesetak godina od Tvojih prvih radova, a današnji studenti vide u njima veličinu, vide hrabrost i širinu Tvoga duha, golemo znanje i neizmjernu znatiželju. Tvojim likom bitno sam obilježen i ja, koji sam pažljivo slušao Tvoja predavanja i čitao Tvoje spise, vidio u njima duboka njihova značenja te se osmjelio poći putem na koji si me Ti potakao. Na svemu Ti tomu hvala, a na drugome svijetu neka Ti je vječni spokoj. Laka Ti bila hrvatska zemlja.

JOSIP LISAC